MARTIE 1981

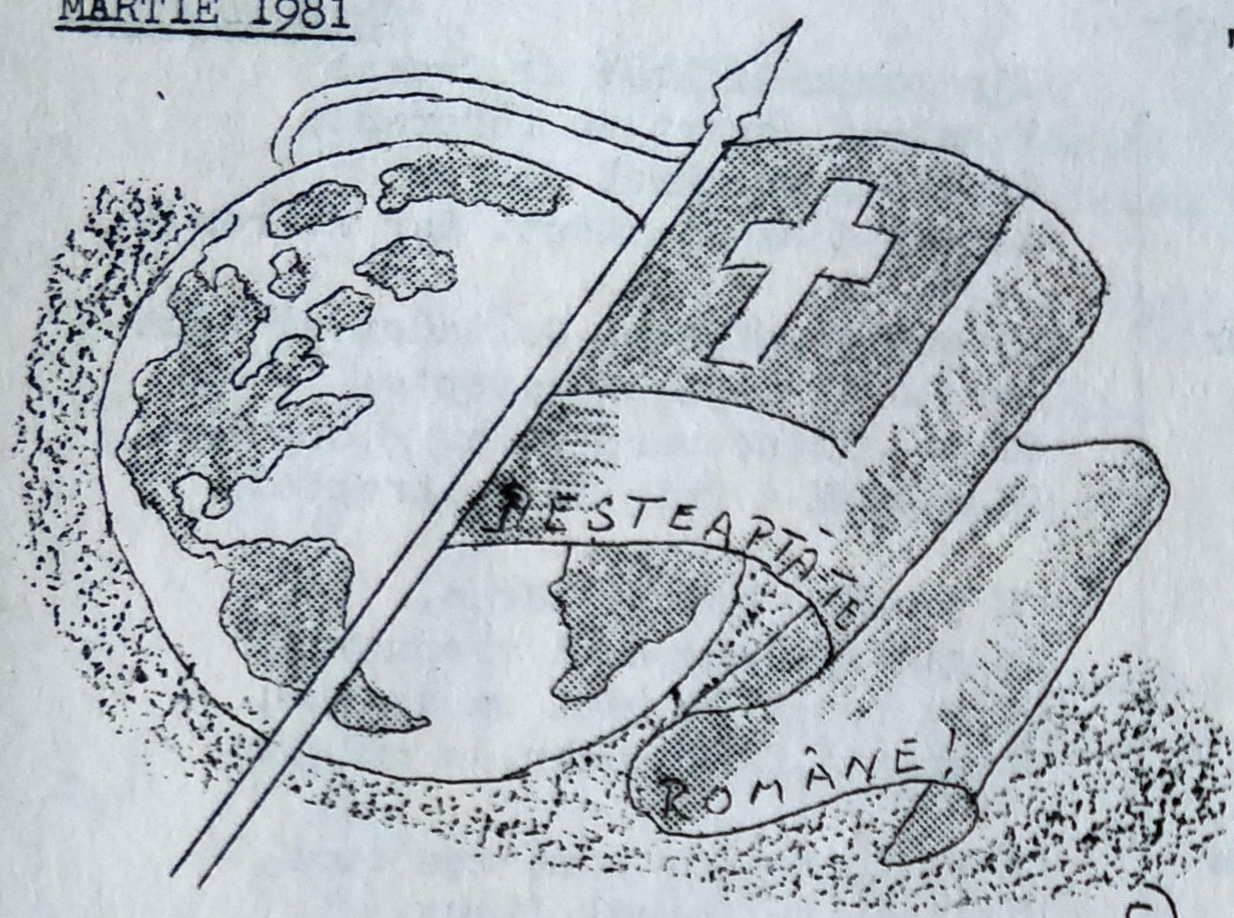

"Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie:
Gătiţi calea Domnului!
Ioan, I.23.

TROIȚA

Foaie de mărturisire ortodoxă
şi românească în Pribegie.

79

Director: Rev. Nicolae T. TANASE
42 Palomino Cres.
WILLOWDALE, Ontario
Canada. M2K 1W3
Tel: (416)223-4579.

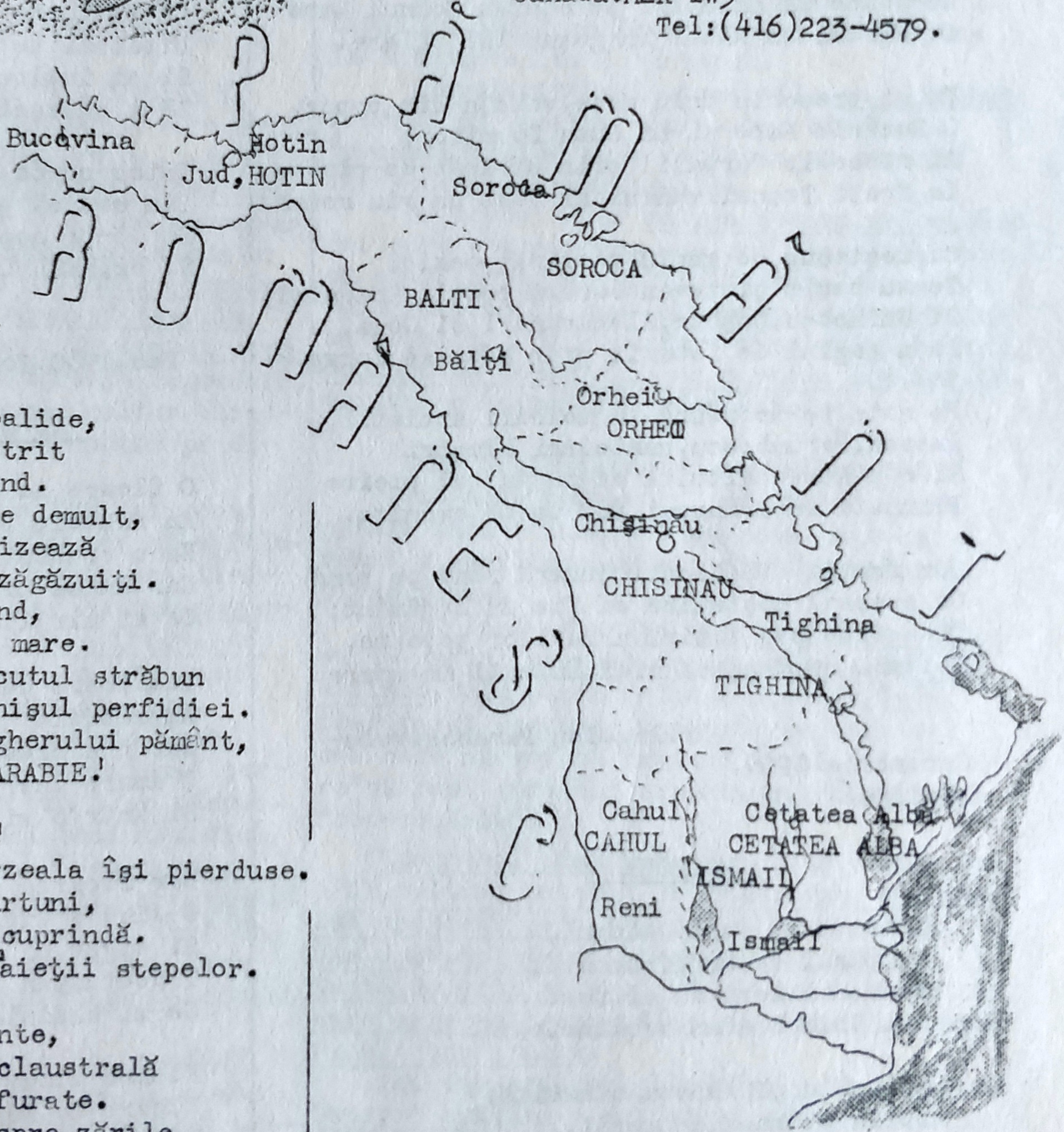

BASARABIEI

Inchinare de
Adrian BOSIE
Paris Franța.
Feb. 1981.

Din icoane chipuri palide,
răsfrâng plâns împietrit
Si urgiile necontenind.
Aducând lumini stinse demult,
căprioriii mai temporizează
freamătul copacilor zăgăzuiţi.
Ascultând polii rotind,
presimt balansul cel mare.
Când braţele din trecutul străbun
vor destrăma păienjenişul perfidiei.
Urmând curgerea stingherului pământ,
te-am reîntâlnit-BASARABIE!
Pe undeva!
Prin nopţile Uralice!
Covorul tău florat, urzeala îşi pierduse.
Haina 'mpuţinată de furtuni,
nu mai putea să te cuprindă.
Din tine se hrăneau saieţii stepelor.

Ritmul tobelor stridente,
îţi fugărea privirea claustrală
în spatele cărărilor furate.
Privind cu neînţeles, spre zările
descătuşării.

Un undeva uitat,
Ascuns cu silnicie privirii tale,
Să nu învie niciodată.

Fiorii lungi ai codrilor polarii
surâsul ţi-a schimonosit;
Din fructul tău, memoria să 'ngheţe.

Si râsul tău neastâmpărat, din timpii însoriţi
Si ritmul tobelor stridente
Imaginea necontenit ţi-o tulbură.

Adrian BOSIE
Feb. 1981. Paris-Franța.

LIMBII ROMÂNE

O scumpă avuţie din Daci şi din Romani
Ce un popor formară de secole de ani,
Lăsând ca moştenire cea mai de preţ comoară
O limbă românească,curată,unitară.

Ce ne-o învaţă mama prin laptele de supt
Silabisită într'una la fătul nou născut,
Melodioasă,dulce în basme,în cântări,
O muză în poezie,în doine,în chemări.

In proză ca şi 'n note,pe coarde de vioară
Ne poartă prin istorii ca martor,solitară,
Ne-aduce în amintiri pe Stefan Domnul Mare
Pe Mircea şi Mihai în goana lui călare.

Tu ai prescris prin acte,voinţa din popor,
O Românie Mare şi-un Cuza Domnitor;
Ai răscolit Carpaţii prin strigăt de cioban
La fraţi Transilvăneni ai fost un viu roman.

Cu meşteşug de geniu pe lira poeziei
Te-au scris şi te-au cântat poeţii României,
Ca Eminescu,Coşbuc,Alecasandri şi Goga,
Si 'n pagini de istorii prin Nicolae Iorgg.

Pe note te-acordară în melodii artiştii
Enescu,Porumbescu,muzicieni iluştri
Si 'n piatră dăltuită să nu mai ai pieire
Plimbată de Brâncuşi în toată omenire.

Cum fraţii Văcăreşti jurară rând pe rând
Ca această moştenire să fie un legământ;
Din ginta cea latină a marilor popoare,
O limbă românească nici în exil nu moare.

Dr.Ing.Ion Paraschivoiu

Decembrie 1980.
Montreal.

MOLDOVA

Moldovă cu ochii căprui,
Cu părul de aur,frumoasă,
Până mai ieri tu ai fost
Lui Vodă Stefan credincioasă!

Azi,aflu că tu cea cinstită,
Soţie şi mamă de merit,
Lăsat-ai să fii pustiită
De cei ce te fură pe credit.

Copiii tăi stau şi aşteaptă
O pâine şi-o sticlă de lapte;
Dar tu,o femeie deşartă
Spui vorbe,uitat-ai de fapte.

Din portu-ţi atât de frumos
Făcut-ai comerţ cu infernul;
Copii-ţi cu părul stufos
Aşteaptă să cinsteşti iar refrenul.

Aşteaptă refrenul Colindei-de-Ajun
Iar tu îi laşi să aştepte;
Si lor li se pare că nu e Crăciun
Că 'n casă e frig ca pe trepte.

Că pomul e gol şi sărac,
Cu globuri din anii trecuţi;
Că tu mergi în paşi ca de rac,
Cu-amanţi,fără număr,de mulţi.

Că tu fosta lor mamă-aşa bună,
Uitat-ai de Domnul Iisus,
Si ei imploră -a lor Lună
Să-i crească,deşi ea e sus.

Intoarce-te STEFAN acasă
Din nou să pui ordine 'n toate.
Si dă-le copiilor hrană pe masă
Si ei,NECREDINTEI,dă-i MOARTE!

Doina Dunăreanu.

Dec.1980.Toronto.

NU-MA-UITA.

O floare de Nu-mă-uita,
Am răsădit la poarta ta;
Ea a crescut,s'a înmulţit,
Dar inima-ţi s'a împietrit
Că ai minţit;nu ai iubit.

Tutfloare de Nu-mă-uita
Am răsădit la poarta mea;
Dar n'a crescut,nu s'anmulţit,
C'amare lacrimi a sorbit
Si într'o zi a şi murit.

Dar floarea de Nu-mă-uita
O simt sădită în fiinţa mea
Si sigur că nu-mi pot uita
Trecutul,ca şi pe-o nuia
Ce-mi biciuie şi amintirea.

Floare albastră,floarea mea,
Floare de Nu-mă-uita,
Mângâie-mi şi azi durerea,
Că într'o zi voi revedea
Si floarea din portiţa ta.

Doina Dunăreanu.

Feb.1981. Toronto,.

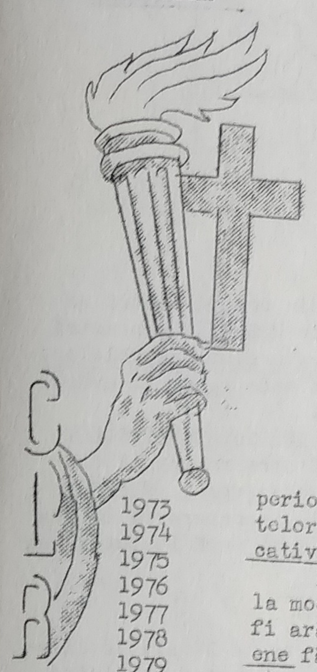

"Limba noastră-i
limbă sfântă;
Limba vechilor Cazanii
Care-o plâng
şi care-o cântă
Pe la vatra lor
ţăranii.
Preot
Al.Mateevici.

CUVANTUL Preşedintelui
C.L.R.Dl.Ing.Valentin
A.CANTOR.

Dragă cetitorule,

In curând intrăm în perioada premărgătoare Sfintelor PASTI,cea mai semnificativă sărbătoare creştină.

1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981

Dacă ar fi să concepem la modul imaginativ cum ar fi arătat naţiunile Europene fără această temelie şi consens a Credinţei creştine,este aproape imposibil, datorită prea multor direcţii arbitrare şi instaurate trecător pe diferite meleaguri.

Că trăirea creştină a fost arareori în practică,nu numai personală dar şi a filozofiei politice la curţile domnitoare iarăşi,din păcate nu contestăm,dar totuşi,cenzura criterului moral creştin şi a fricii de Judecata de Apoi de după moartea trupească a ţinut în frâu multe tendinţe abuzive.

De vreo 60-70 de ani încoace însă, dela părinţi,cărţi,şcoală şi experienţă personală,învăţăm tot mai bine cum s'ar răspunde la speculaţia ridicată mai înainte,adică "a concepe la modul imaginativ" cultura şi civilizaţia Europeană,fără temelia creştină"! Celor care au insistat în trecut şi încă în prezent că-..."lumea ar fi arătat mai bine fără Creştinism"pe putem acum răspunde efectiv,nu ipotetic.

UNDE a dus"marele spirit de revoltă", dela teoreticienii care rezolvă magic toate problemele sociale din vârful peniţei şi trecând prin oratori abili la masele incitate c care se îmbată,dau foc şi mutilează?

Dar "spiritul" de modă,de curent,de auto-justificare,care doar în secolul nostru al XX-lea s'au înlănţuit cu o frecvenţă atât de accelerată încât,astăzi,destul de curios şi interesant,s'au epuizat parcă şi de-abea mai auzi de vreun curent....nou,sleit însă de orice atracţie.

Putem afirma că,dimpotrivă,am intrat într'o epocă de dărâmare a miturilor umanistice-ori doar pretinse umaniste.-

Din multitudinea de formule propuse şi...vai,încercate,ca hainele,puţine au rămas nearuncate la vechituri.

Peste toate aceste"glorii" ale spiritului de revoltă,de îmbrăţişare a nerusinărilor,a comercializărilor,oamenii politici şi cu cei de ştiinţă au pus pe capul nostru bomba nucleară,cu admonestarea"ori staţi liniştiţi,voi cei subjugaţi de cel mai tare şi numeros ori explodez ă atomica!"

Iată-ne ajunşi aici,se pare,un fel de capăt,şi odată cu aceasta avem şi răspuns la întrebarea de la început.

Timpul,victimele,irosirile au eliminat încetul cu încetul -dar categoric-toate "necunoscutele" care depăşeau cu mirajul lor ecuaţiile realităţilor.

Ne apropiem de culmea dezordinelor,când cei care răpesc persoane,ori plasează bombe cu ceas deu tonul zilei,în paralel cu cei care vorbesc în numele nostru în foruri înnalte,plătiţi din taxarea câştigului nostru, confundând democraţia cu partida lor,iar in dividul cu o unitate statistică.

UNDE suntem;încotro ne îndreptăm?

Până acum câţiva ani în urmă,de abea puteai zări o lumânare aprinsă în această beznă a conflictelor şi urii teoretizate şi aplicate.

Iată însă că multe din lumânările stinse de suflul vremurilor se apropie de cele aprinse,cele puţine rămase aprinse,luând flacăra şi speranţa,speranţa pentru toţi cei care nu vor să triască"luaţi de vâltoare"şi duşi spre"noi experimentări,ştiinţifico-sociale".

Congresul Limbii Române,în raţiunea de a fi,cultivă puterea şi frumuseţea cuvântului moştenit dela părinţi şi străbunici, dar îndeamnă totodată ca din atitudine şi faptă,Românii să facă un mijloc de comunicare care nu trece odată cu vibraţiile sonore ale cuvântului.

Aşa da!aprindeţi lumânările,să ne vedem faţa;să prindem curaj şi să vedem calea.!

Valentin A.CANTOR.

Preşedintele C.L.R.

Ossining-New York.

Februarie 1981.

"Troita"No.79 Martie 1981.

CENTRUL ROMÂNESC TORONTO

ESTE purtătorul de cuvânt al Românilor din oraşul nostru şi împrejurimile lui, în ceeace priveşte MOSTENIREA noastră ROMANEASCA, adică: cultură, artă, literatură, muzică, folclor, tradiţii şi obiceiuri, TOT, TOT ce ne este scump şi având ca expresie: GRAIUL NOSTRU ROMANESC.

Centrul Românesc Toronto este afiliat CONGRESULUI LIMBII ROMANE şi împreună cu alte Centre româneşti din Canada vor forma o Federaţie, ca astfel să putem vorbi UNITAR, să acţionăm UNITAR, să ne apărăm UNITAR. Până la incorporarea lui ca ORGANIZATIE de cultură românească, se va călăuzi după Statutele şi Regulamentele Congresului Limbii Române.

CE ESTE CENTRUL ROMANESC TORONTO?

Este o Organizaţie autonomă, aripa spirituală LAICA a Parohiei noastre. Condusă autonom, după Statute proprii, dar înfrăţită cu Parohia. In caz de desfiinţare toate bunurile ei sunt moştenite de Parohie. Ea se va ocupa de nevoile spirituale LAICE ale Românilor din TORONTO: moştenirea noastră românească.

DE CE A FOST NECESARA această nouă organizaţie? când aveam Parohia şi puteam avea o Secţie culturală a ei?

DIN MAI MULTE MOTIVE:

1. Românii din Toronto, trăind într'o lume amestecată, au luat obiceiuri şi viaţă cosmopolitană. AVEM căsătorii multe MIXTE. Cu soţii de diferite proveniente etnice, credinţe diferite, cu copii crescuţi în două sau mai rău-fără nici o credinţă, DAR AVAND COMUNA: limba românească trăirea românească şi aceiaşi dragoste nestinsă pentru ţara ancestrală şi tot ce-i românesc. Ce trebuie făcut cu aceşti foarte numeroşi VORBITORI de graiu şi TRAITORI de viaţă românească aici printre străini? Să-i neglijăm, să-i dăm uitării, să-i ocolim?

NICIDECUM. Neputându-i aduce la Slujbe-fiindcă au alte credinţe sau niciuna, CENTRUL românesc Toronto le DESCHIDE o uşă şi braţe frăţeşti şi la CASA ROMANA le oferă posibilităţi de afirmare şi trăire românească, menajându-le susceptibilităţi, dar angajându-i în aria românească CEIACE ei au dorit-o şi o doresc fierbinte de la sosirea lor în Toronto, Copiii lor pot lua parte la Scoala de limba română şi cu toţii vor putea participa împreună cu restul copiilor şi Tineretului nostru la toate manifestările noastre culturale, artistice şi folclorice.

2. Guvernul provincial şi federal NU ACORDA niciun ajutor parohiilor sau altor organizaţii religioase. Plătim taxe ca orice locuitor al Canadei. DECE să fim exclusi şi de la beneficiile pe care le oferă Multiculturalismul canadian?, beneficii acordate larg tuturor grupurilor etnice prin organizaţiile lor culturale?

3. Prin federalizarea centrelor româneşti-pe care parohiile nu o pot face din pricina Statutelor lor -PUTEM acţiona UNITAR în toate domeniile unde interesele româneşti POT fi promovate şi apărate.

4. Românii nou sosiţi în Canada, VIN dintr'o lume complet deosebită de a noastră. Până la regăsirea lor spirituală, neputându-i atrage la Slujbele noastre, e pericol să se înstrăineze stând deoparte şi se pierd fraţii Români şi ca limbă, şi ca lege, şi ca nume şi obiceiuri.

CENTRUL ROMANESC este RASPUNSUL. Singurul răspuns mai bun ASTAZI.

Secţia C.L.R. Toronto va începe în curând activitatea sa culturală şi artistică în cadrul Centrului, AJUTAND să se creeze o atmosferă propice viitoarelor manifestaţiuni pe care le au la inimă fraţii Români în cadrul Centrului nostru românesc.

Pr. N. Tănase
Secretar general C.L.R.

"Troita"No.79 Martie 1981

"Plai de basme
şi de stele
Te-a scris dorul
cu lumină
Pe cerul
inimii mele"

Vasile Posteucă.

PODUL ROMÂNILOR

de la
VAL DAVID
Quebec-Canada.

Conferinţă ţinută la sesiunea a 8-a a C.L.R. în Oct. 1980 la New York de către Prof. Gabriel, Teodor CRAINIC-Montreal.

Doamnelor şi Domnilor,

Făcând parte din Comitetul Executiv al Federaţiei Asociaţiilor Române din Canada-preşedinte Dl. Dr. GEORGESCU-, sunt purtătorul mesagiului de salut şi dorinţă de realizare deplină a idealului Congresului Limbii Române.

Mult succes pentru buna desfăşurare a celei de a 8-a sesiune!

Cu această ocazie vreau să remarc două evenimente mai importante din viaţa recentă a Federaţiei:

1-TINERII au intrat în Comitet, luându-şi răspunderi şi atribuţii pentru purtarea mai departe a făcliei românismului.

2-PODUL ROMÂNILOR "le pont des Roumains" este denumirea dată oficial podului nou reconstruit la VAL DAVID Quebec, peste râul care trece prin una din cele mai frumoase regiuni din nordul oraşului Montreal. Este un eveniment cu totul excepţional. După cunoştinţele mele, este pentru prima dată în istoria Exilului românesc pe pământ Nord-American, că prezenţa şi aportul Românilor pe acest tărâm sunt recunoscute oficial în toponomia locurilor. Cu ocazia inaugurării acestui pod, s'a vorbit la postul de Radio, Montreal, Ora românească despre poetul şi scriitorul Vasile POPOSTEUCA, unul din fondatorii coloniei româneşti de la VAL DAVID. Dau citire textului:

./.

SA NU-I UITAM PE CEI PLECATI.

Duminică 31 August 1980, într'un cadru de sărbătoare românească, a fost inaugurat "Podul Românilor" ce deschide drumul prieteniei, spre o poiană largă şi frumoasă la Centrul Cultural al Asociaţiei Românilor din Canada.

VAL DAVID, atât de bine cunoscut prin înălţimele sale rotunjite, cu brazi semeţi şi poiene însorite se umpluse de vorbă şi simţire românească, ceeace făcea să-i mareasca asemănarea cu plaiurile de dincolo, de parte, din ţara străbună, trezind astfel ecouri vii de cântece bătrâne:

"Cântă 'n Tara mea străbună,
Codrii vechi din corn de lună.
Cerul, murmur de izvoare,
Pascu-l turme de mioare.
Si pe drumul alb deschis,
Stelele coboară 'n vis....
Dorm pomete creangă 'n creangă,
Gândul s'a făcut talangă...
Totu-i pace, cântec lin...
Doamne, sunt aci.....Amin. "
("Psalm")

Răsărind ca florile 'n poiană, versurile poetului Vasile Posteucă m'au urmărit în gând şi în inimă, ca o răsfrângere a atâtor căutări, nostalgii şi idealuri a celui ce a fost printre promotorii câmpului românesc de la VAL DAVID:

"Satule, cosmin de dor,
Tară a poveştilor,
Plând sub geana stelelor,
Pe decindea anilor,
Cine-ţi bea izvoarele?
Cine-ţi cară din ogor
Tot sângele holdelor,
Satule cosmin de dor
..... ("Satule")

Frumuseţea plaiului natal-"centrul lumii" în sufletul şi imaginea poetului, se revarsă în versuri pline de avânt şi dor fierbinte, pe un fundal de Rugăciune adevărată:

"Acesta-i centrul lumii: satul meu...
La marginea lui Taica-Dumnezeu,
De-aicea 'ncep cosminele şi plaiul
In care mai demult fusese raiul....

Aici am stat cioban şi-am plâns cu naiul.....
("Satul meu")

Viaţa liniştită, armonioasă, cumpătarea şi credinţa străbună, neclintită în mai toate

ageazările vechi românești,a trăit-o Poetul în satul copilăriei,satul cel ascuns în desișul codrilor,acolo departe...

.....

"Și duce omul traiu-n satul meu
Frumos ca jocul plin de curcubeu,
Ușor precum e sborul de libarcă:
Se duce totul ca să se întoarcă....
Din mâinile celor pierduți în fum
Fântâni și vechi troițe ies la drum
Și stau plecate pentru cel ce cere,
Un strop de apă,pâne,mângâiere,

.....

("Satul meu")

Și de-acolo,din zarea cea albastră, din satul lui drag,o casă veche,de lut,cu ochii de lumină îl urmărea pretutindeni,în gânduri și în vis,aici,pe drumurile lui de pribeag solitar....."Pribeag II"

.....

Visez o casă veche,cu fereastră
Spre crân gul plin de paltini
și de tei.
Imbrobodită'n zarișteа albastră
Și cu prisaci de liniște'n alei.
O casă aplecată'n lut,bătrână
Cu soarele căzut în pragul ei,
Să-l toarcă mama'n caerul de lână,
Cu gândul la feciorii ei tustrei....

.....

Cel ce a știut să prindă și să redea atât de real și mișcător"Amintirile de la Icoane"...mereu pribeag,cu traista tristețelor pe umeri,trecând din țară în țară,ducea cu el,nedespărțit,tot dorul lui de pământul patriei...."Când gându-mi plânge,cerul mă alină" spune poetul în poezia"Pribeag" care începe cu versurile:

"Mă duce dorul dintr'o țară'n alta
Cu traista tristețelor,pribeag,
Tăindu-mi versu'n inimă cu dalta,
Așa se stinge tot ce mi-a fost drag.

Și încheie cu cea mai simplă închinare,o linișteе în care regăsim unda de fatalism caracteristică,cu care mai tot Românul întâmpină sfârșitul...

"Mă duce drumul dorului,mă duce....
Dar în curând mă voi opri din mas
La hanul care trece pe sub cruce
Și urcă'n ultimul iconostas."

Și iar revin la refrenul"Satule cosmin de dor",trezit în gândul meu în momentul inaugurării"Podului românesc" dela VAL DAVID căci mai ales în astfel de momente nu trebuie să-i uităm pe cei plecați dintre noi,ce au lăsat urme adânci în brazda pribegiei românești.

Pe câmpul înflorit,satul pare o"albastă iie,aș ternută'n veșnicie," în fața lui Dumnezeu.

"Satule cu cerul clar,
Ca o boltă de altar,
Fără veac,fără hotar,
Tu strângi lumea tot mai rar
Lângă toaca de stejar,
Să'ngenunche'n iconar
Lângă Ingeri cu stihar,
Satule,destin amar....

("Satule")

Prin acest "cosmin de dor"-Codrul Cosminului-,poetul trecea ades în anii de liceu sau studenție,spre Siret sau Cernăuți,Rapsod al Bucovinei,poetul o cântă ades în versurile sale,afirmând cu toată tăria:"Fără tine n'avem țară, Bucovină,Bucovină....

Plai de basme și de stele
Te-a scris dorul cu lumină
Pe cerul inimii mele" (Bucovină")

Chiar și toamna cu paleta ei bogată de culori,este pentru poet un colind ce aduce de departe amintiri suave și doruri purtate până dincolo de moarte....

"Cad frunzele sfioase,șușotind,
Rochițe de copil,decolorate...
Vin de departe,dintr'un vechi colind
Să intre'n somnul iernii,suferind
Azi inima lor verde nu mai bate....

("Toamna")

Prin cele câteva poezii din"Icoane de dor"am vrut numai să sugerez și să reamintesc mesagiul poetului Vasile Posteucă,unul din inițiatorii proectului românesc de la VAL DAVID.

Nu cunosc dacă există un volum complet al poeziilor poetului și nu am avut ocazia să văd colecția revistei"DRUM" a cărui redactor a fost.

Desigur aceasta va fi posibil atunci când "Biblioteca cea mare românească"inițiată de FAR-Canada și de parohia"Buna Vestire", va deveni un fapt împlinit la Montreal.

Georgeta CRAINIC
Vice-Președintă C.L.R.Canada.
Sept.1980. Ora românească-Radio-Montreal.

Dl.Prof.Constantin SPOREA ne reproșează că printre lucrările publicate la Sesiunea a OPTA a C.L.R.a fost neglijată ACADEMIA din Germania de Vest.Cerem scuze și rugăm pe toți confrații Români să trimită"Troița" informații asupra activităților lor românești spre publicare sau arhiva CLR.-

Acest Apel adresat Românilor din TORONTO,a fost citit în sala Bisericii de autoarea lui,Dna Lucia Gorunescu și a stors lacrimi de emoție.Aceasta în Nov. 1980.Di cauza retragerii Pr.ZELEA nu a mai fost trimis Românilor-cum s'a intenționat. O facem acum.

Iubite frate Român,

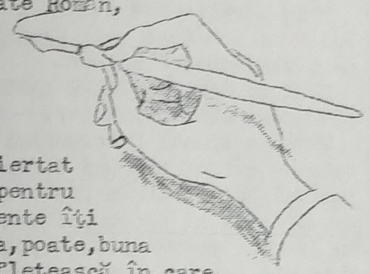

Toronto.
Nov.1980.

Să ne fie iertat
faptul,că pentru
câteva momente îți
vom tulbura,poate,buna
liniște sufletească în care
te afli.

Am fi vrut să te întrebăm direct, personal:"Ce mai faci?Cum îți mai merg treburile și familia?" Dar nu te-am mai văzut de mult timp la Biserică și telefonul deranjează sau momentul nu este potrivit.

Deaceea ne-am gândit să-ți scriem câteva rânduri,deoarece Dumnezeu și Biserica Lui are nevoie de tine!

Te chemăm,frate,cu sufletul plin de speranța că vei răspunde.

Nu de bani este vorba,ci de TINE ca OM,ca frate creștin,de prezența ta vie la Sfintele Slujbe!

Ca să putem menține această Sfântă Biserică a Neamului nostru-așa cum au toate grupurile etnice imigrante,este nevoie de SPRIJINUL NOSTRU al TUTURORA sprijin atât material,cât și spiritual și moral.

De fapt noi toți oamenii,însemnăm BISERICA.Fără lume,Biserica este doar o mare și frumoasă sală,cu icoane pe pereți,în care nici măcar Preotul nu are inimă să țină Slujbe,căci nu are pentru cine.

Prin neparticiparea noastră,noi , fiecare în parte,desființăm Biserica!

Mai ții minte cum veneai la început?

Îți amintești de lacrimile de bucurie care te-au năpădit când,nou venit, străin și singur în această lume necunoscută,VENIND la Biserică te'ai simțit iarăși între"AI TAI" și ai ascultat Sfânta Slujbă în graiul părinților tăi?

Tii minte cum așteptai ziua de DUMINICA să vii la Biserică,acolo unde te simțeai iarăși"ACASA"?

Pe urmă,te-ai ridicat materialicește deasupra nevoilor,ți-ai adus sau ai întemeiat o familie,ți-ai făcut noi și noi prietenii.Și pe măsură ce necazurile s'au împuținat,TOT MAI RARE au început să fie și VENIRILE tale la Biserică... Creșterea bunei stări aduce la unii oameni,scăderea credinței,sau,de fapt,a nevoii de Dumnezeu.Și asta nu e bine!

Să nu așteptăm să vină din nou ceasul necazului asupra noastră,ca să venim iarăși la Biserică-împins de el.

Căci Dumnezeu,pe care IL uităm de atâtea ori,s'ar putea să NE UITE și EL pe noi.....

Să nu facem din Biserică locul unde VENIM doar de TREI ORI în viață:la botez,la cununie și la înmormântare!...

Unii spun:"Același Dumnezeu există în orice biserică".Și merg la altă biserică străină.Ascultă Slujba într'o limbă pe care nu o înțeleg și îngroase rândurile unei comunități pe care nu o cunosc și care nu-i cunoaște.

Pentrucă AICI,în EXIL,noțiunea de Biserică este strâns legată de cea de comunitate.Firesc și tradițional lucru!

Pentru că de când lumea,în viața popoarelor,Bisericile au constituit centrele și focarele naționale și culturale și noi NU PUTEM SCHIMBA acest lucru.

De fapt și autoritățile canadiene, când vor să aibă de-face cu Românii, cu comunitatea noastră,nu ni se adresează nouă,prin Ionescu,Popescu,Stănescu... ci Bisericii noastre Române și respectiv PREOTULUI.

COMUNITATEA,această Instituție care de fapt ne reprezintă pe noi în lumea canadiană-vrem sau nu vrem noi acest lucru-"pentru unii",din păcate mulți,a ajuns doar un motiv de batjocorire.A ajuns doar Sala de jos" a Bisericii și pentru ei COMUNITATEA înseamnă doar o mână de oameni care pentru ei "n'ar fi la înălțimea funcțiunilor lor în comunitate".Uitând anii mulți de jertfe,muncă pe brânci, insulte de multeori gratuite asvârlite asupra lor de compatrioții care"ajută mai mult cu gura și cu critica decât cu fapta" și care aveau toate libertățile din lume ca MUNCIND,participând,devenind membri acestei comunități să-i înlocuiască în treburile lor de loc de invidiat.....

Și chiar dacă acești oameni-după părerea criticilor-ar fi întrecut uneori măsura,nu aceasta este esențialul.ORICE OM greșește,ACOLO UNDE se muncește.Numai cine nu mișcă un deget nu greșește niciodată"spune un proverb german.

-

Să acuzi e tare usor!Să înteleg pe oameni este mai greu!.....

Se spune că din cauza "acestor oameni"nu vine lumea la Biserică.

Tu,frate,crezi aceasta?Sau dacă,totusi, crezi,tu VINO pentru aceia care înfrunte cu Preotul ti-au spus un călduros"BUN VENIT"la Biserică,ti-au zâmbit,ti-au întins o mână prietenoasă si,poate,chiar o mână de ajutor

Numărul lor întrece cu mult pe al acelora care nu-ti plac si te deranjează.Nu-i asa?

Unii si în special unii noi veniti,spun că "dacă vin la Biserică nu-si vor mai putea aduce familiile din tară.Este un NEADEVAR,căci si acei care vin REGULAT la Biserică si-au adus IMEDIAT familiile si contributia Preotului în această problemă este foarte mare si reală.

Sau se mai spune că Biserica nu dă noilor veniti atentie si ajutorul necesar.

Care Biserică?Căci Biserica înseamnă NOI TOTI!...

Preotul si multi dintre "cei vechi" si chiar dintre"cei noi",ca să le zicem asa,au dat ani îndelungati si continuă să dea ajutor.Dar sirul noilor veniti este nesfârsit si puterile omului limitate.

TU CE AJUTOR ai dat unui nou venit si CAND? Si DE CE te-ai OPRIT?Caci dacă PRETINZI ceva altuia,trebuie ca ma întâiu,TU să fii perfect!

De fapt,toate acestea sunt PRETEXTE care influientează numai sufletele slabe,lipsite de fond spiritual si Credintă adevărată.

PRETEXTE subrede si urâte scoase si împrăstiate ca o scuză necinstită de aceia care,si ALTFEL,tot nu mai veneau la Biserică!

Atât de darnici si de îngăduitori cu noi insine si familiile noastre,DEVENIM zgârciti si judecăm aspru când este VORBA de Biserică

Sau unii au o dorintă personală de a INDEPARTA lumea dela Biserică.Se poate si aceasta!

Tu,frate,dacă esti un bun creztin,convinge-te singur de adevăr!

Căci,cine vrea să vină la Biserică,vine oricum,;nu se ia după svonuri.Tu poti veni doar la Slujbele din Biserică si nu pentru oamani.

Un înteleept proverb indian spune:"Dacă ai ochi buni,vezi binele;iar dacă ai ochi răi,vezi răul"!...

Hai să vedem si partea bună a lucrurilor Oare să avem noi numai ochi răi?

SUS,în Biserică,o slujbă cucernică si pioasă,înălătătoare de suflet,cum poate NICI în Tară nu prea mai găsesti.

JOS,Hala parohială,o frumoasă sală cu care multi altii s'ar putea mândri;unde Preotul si o mână de oameni se luptă cu greu să mai tină închegată suflarea românească de aici.

Unde balurile ce se dau,sunt de fapt niste frumoase petreceri românesti date cu prilejul unor sărbători de Sfinti sau alte obiceiuri creztine.

Unde sărbătorile istorice ale încercatului Neam românesc sunt tinute cu sfintenie, ca o vie aducere aminte.

UNDE în Sfânta VINERE MARE se face Inmormântarea Domnului,NU party-ul de Good Friday!

UNDE în Ajunul Crăciunului,copii cu trăistute de gât cântă"Bună Dimineata la Moș Ajun" si Moșul bătrân ,NU este Santa Claus,ci Moș Crăciun al nostru,cu traista încărcată cu jucării pentru TOTI copiii;si al acelora care vin la Biserică NUMAI cu această ocazie. Un Moș Ajun plin de nostalgii si aduceri aminte pentru noi,cei mari,ce mai păstrăm încă în suflete amintirea noptilor de Crăciun petrecute în Casa părintească....

DEACEIA te chemăm.VINO,frate!

Infrumusetează-te cu"ochii cei buni"ai sufletului tău si VINO să vezi SI binele de aici!

ATATEA lucruri bune si traditii frumoase, PIER sub povara vorbelor rele si acalomniilor.Păcat!...Si dacă mai sunt-ca oriunde-si lucruri rele care te supără,nu le da atâta importantă.AJUTA-NE mai bine să le îndreptăm. "IARTĂ,ca să ti se ierte si tie",spune în Biblie.

DESBINAREA si mânia vin foarte repede.Să nu le dăm locul întâiu în inima noastră;nu merită!Să luptăm să mentinem această"Mică Românie" a noastră DE AICI!...de care am avut cândva atâta nevoie si,cine stie,dacă nu vom mai avea iarăsi nevoie,cu timpul.

NU TE RUSINA că esti Român,căci te-ai născut pe acel pământ sfânt si martirizat al României,ACOLO unde încă trăieste fratele si sora ta si unde ste mormântul membrilor decedati din familie sau dacă Domnul a voit, al părintilor care ti-au dat viata!

Canadienii,acest minunat popor,cu care noi dorim să ne contopim,spun asa:"Dacă venind aici,nu CONTINUI să fii un bun Român(sau italian..sau orice altă natie ai fi)NE VEI FI niciodată un bun canadian.Căci cine a trădat odată,va mai trăda încă...Inteleaptă vorbă si atât de verificată în timp!

Si dacă,totusi,nimic nu te va face să-ti schimbi părerea si punctele de vedere,nu-i nimic!

Intr'o tară liberă ca aceasta,fiecare gândeste ce vrea,ce este drept.

(urmare în pag10-a,stânga,jos)

./.

ORA românească la RADIO-Montreal.

Din activitatea Sectiei "Montreal" a Congresului Limbii Române".

De ani de zile Românii din Montreal Canada au plăcerea să audă vorbă si cântec românesc pe calea undelor psotului de Radio-difuziune Montreal prin Ora românească initiată si condusă pênă în prezent de către Dl.Dr.Ion Tăranu unul din pionerii românismului pe tărâm Nord american.Presedinte în multe rânduri al Asociatiei Românilor din Canada cu sediul la Montreal,mai apoi al FAR-federatia societăților românesti din Canada,Dl. Dr.Ion Tăranu a dat ocazie C.L.R.prin sectia sa din Montreal ca si pe calea undelor să dă mesagiul său în casele si sufletele ascultătorilor de limbă românească din acea metropolă de gintă latină,pentru care îi multumim.Dna Georgeta CRAINIC-poetă si scriitoare de talent,s'a dovedit si o pretuită crainică si fermecătoare vorbitoare pe calea undelor radiofonice,lucru apreciat prin scrisori si telefoane primite la oficiul de Radio difuziune Montreal.

Imediat după sesiunea a 8-a a C.L.R.(11-12 si 13 Oct.1980 la New York)Dna CRAINIC în emisiunea din 21 Oct.vesteste ascultătorilor săi următoarele:

"Dragi ascultători,

După cum am anuntat anterior,în zilele de 11,12 si 13-luna curentă-a avut loc la New York-sesiunea a 8-a a Congresului Limbii Române.Implinindu-si misiunea sa,C.L.R.strânge an de an cât mai multe scrieri din lumea întreagă atât de răsfirată a Exilului românesc.

Pentru a fi cât mai reprezentativ si a cuprinde un număr cât mai mare de Români,C.L.R îsi schimbă periodic orasul si chiar Statul în care îsi tine lucrările.Astfel,în cei 8 ani de existentă-începutul a fost la Kitchener, Ontario(3 ani),continuarea la Montreal-Quebec (3 ani),apoi New York-USA(2 ani),urmând ca în viitorii doi ani să-si aibă lucrările la Toronto,Ontario.

Prin Sectia Montreal a C.L.R.au fost trimise o serie de lucrări-astfel că si în acest an,Montreal a fost foarte bine reprezentat:

1.Dl.Ing.Stefan Mitescu cu:
-Inchinare Ostasilor Români de Vasile Pârvan.
-Prolog la piesa de teatru"Cometa" de St.O.Iosif si Dimitrie Anghe.
-Dl Mitescu a făcut apoi foarte interesate complectări.

2.Au fost citite deasemeni emotionantele poezii patriotice ale unui adevărat stâlp al românismului în Montreal-care din modestie dorește să rămână anonim.

3.-Miscătorul mesaj de înfrătire pentru păstrarea limbii române-curate-corectă-nealterată primit din partea Asociatiei Române din Canada-Montreal-prin Dl.Presedinte Petre SULTANA. a ocazionat entuziasm si aplauze călduroase.

4.Dl.Teodor Gabriel CRAINIC a transmis mesajul Federatiei Asociatiilor Române din Canada si a accentuat rolul tineretului în Federatie.

A doua interventie a fost cu tema:"Podul de la VAL DAVID" si poetul Vasile Posteucă.

5.-Dl.Dr.Ing.Ion PARASCHIVOIU a depus pentru Congres un mănunchi de poezii printre care s'a remarcat în mod deosebit poezia"Unirea".

6.Dl.Valeriu CRAINIC a vorbit despre activitatea Sectiei Montreal a C.L.R.si cuprinderea ei-alături de celelalte societăti si sociatii în cadrul Federatiei.

Sectia MONTREAL a C.L.R.caută să-si îndeplinească rolul său de colaborare si de întregire -ca problemele păstrării graiului românesc în EXIL- împreună cu toate celelalte activităti românesti duse de Asociatii cu traditii vechi în Montreal.Ca exemplificare s'a ascultat de către Congresisti una din înregistrările făcute la postul de Radio-difuziune C.F.M.B.1410 Montreal.

7.Duminică-a doua zi din sesiune-am prezentat si eu materialele trimise:proză,poezie si chiar o serie de ddiapozitive după tablourile cuprinse sub titlul:"Un gând si un suspin spre tara de departe".

Cu intentie sau fără...din modestele noastre relatări a reiesit frumoasa si susținuta activitate românească din Montreal-

Luni-a treia zi a sesiunii-în ziua discutiilor asupra lucrărilor prezentate.-a trebuit să răspund la o serie de întrebări
-Unde-i VAL DAVID?Câti Români locuiesc în acel sat românesc?Rolul poetului Vasile Posteucă în Asociatie si Câmpul românesc de la VAL DAVID?
-CUM am reusit să realizăm Sectia Montreal C.L.R.în colaborare si bună înteleg cu celelalte Asociatii mai vechi?
-Despre proiectul de constructie de lângă Biserica"Buna Vestire"-Casa Română,Biblioteca.

./.

Am dat răspunsurile cuvenite, în aşa fel încât din Comitet şi chiar din mijlocul asistenţei au venit la mine familii care şi-au mainifestat dorinţa să vină în Canada să viziteze minunatele realizări ale Românilor din Montreal.

Am fost întrebată de asemenea dacă în cazul realizării unui proect de Oră românească la New York, am fi de acord să colaborăm, să-i ajutăm cu materiale, înregistrări de teme literare difuzate la ora din Montreal sau înregistrate special pentru ei.

Fiind integrată în C.L.R. şi în Comitetul Executiv mă feresc să dau impresii personale asupra desfăşurării lucrărilor. In emisiunile viitoare, voi da totuşi titluri de lucrări cu numele autorilor ce au participat la Sesiunea a 8-a din acest an, pentruca Dvs. să vă faceţi o imagine clară asupra rolului şi importanţei C.L.R.

Timpul fiind limitat mă opresc aici-nu înainte de a anunţa faptul că mi-au fost încredinţate materiale pentru a le prezenta la Ora noastră de Radio. Printre acestea trebuie să remarc câteva emoţionante poezii din partea Dlui Prof. Sava GARLEANU din LUND-Suedia şi Mărturii zguduitoare din lumea închisorilor şi a deportărilor-scrise de Dl. Iohan URWICH din München -Germania.

Georgeta CRAINIC
Montreal.

UN MESAGIU ADRESAT NOUA (urmare din pagina 4-a....)

BISERICA are două uşi; una care duce direct SUS, în Biserică dintr'o stradă şi alta în "Sala de Jos" din altă stradă.

INTRA prin care vrei.

Dumnezeu are nevoie de prezenţa TA AICI.

VINO, frate! Biserica este deschisă şi banca pe care ai stat pe când erai sărac şi singur, este GATA şi TE ASTEAPTĂ.

Cu dragoste frăţească,
Lucia Gorunescu.

Doamna Lucia Gorunescu-venită nu de mulţi ani la Toronto-deci făcând parte din noua şi tânără generaţie a fraţilor Români sosiţi în oraşul nostru, e o talentată recitatoare şi declamatoare şi cum se vede din scrisoarea de mai sus şi îndemânatecă în cele ale scrisului. Dumnezeu să ajute, ca adevăruri pline de sinceritate şi gingăşie femenină a sorei noastre Lucia, să umezească gene, să înmoaie inimi şi să dea noi imboldури de participare şi cooperare în tot ceiromânesc ale fraţilor Români din Toronto.

Pr. N. Tănase.

Martie 1981

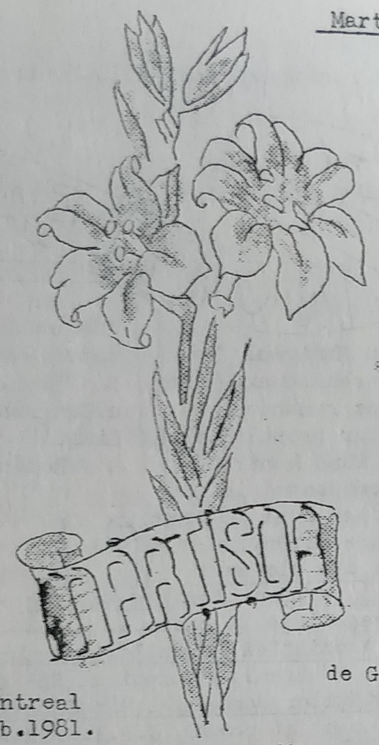

Montreal
Feb. 1981.

de Georgeta CRAINIC

In ţara mea din poveşti
După Crivăţ şi ninsoare
Din comorile cereşti
Sclipitoare ca din soare
Vin solii miniaturale
Păsări mii ce vor să sboare
Snururi strânse în spirale
Mărţişoare, mărţişoare.

In ţara mea de poveşti
Craiul-soare'n pas grăbit
Vântul purtător de veşti
Il găseşte îndrăgostit;
In caleasca lui de aur
El aşează Primăvara;
Sub ghirlandele de laur
Coşurile umple scara,
Brebenei, mici ghiocei
Zambile-parfum de iie
Margarete în cercei,
Flori de câmp în grabă suie
Sar, se trag şi se agaţă
Pe genunchi, pe fota'ntoarsă;
Aripi verzi cu fir de aţă
Par cusute pe mătasă-.
Raza strânsă în baghetă
Nod desface în năframă
Si din cerc de verighetă
Doruri scoate Prinse'n ramă
Talismane mici, uşoare
Vestind svon de Primăvară
Mărţişoare, mărţişoare
Vechi poveşti din mândra ţară.

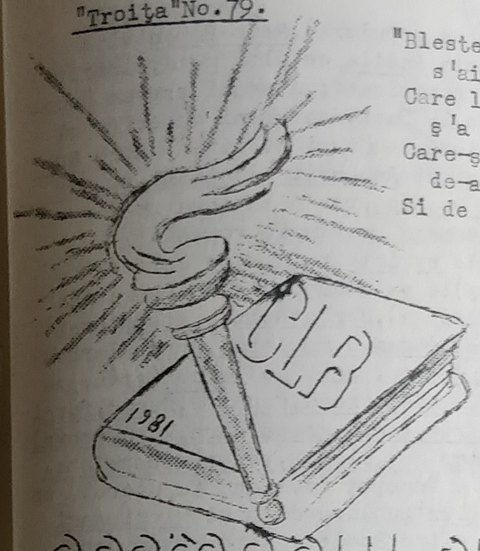

"Blestem mare
s'aibă'n casă
Care limba lui
ş'a lasă!
Care-şi uită
de-a lui nimă
Si de părinteasc-ai
mumă!.."

Părinteasca
dimândare

Cântec
armânesc.

AROMÂNUL DUNCEA

din Sz.entendre.

de Dl. Prof. Sava Gârleanu-LUND-Suedia.

Nu departe de Buda-Pesta, există localitatea Szentendre-Sânt-Andrei-, odinioară mare aşezare sârbească, întemeiată în anul 1690-91 şi populată de Sârbi emigraţi din părţile Serbiei Vechi, sub conducerea Patriarhului Arsenti Cernoievici. In acel an, 90,000 de suflete din Balcani au luat calea pribegiei spre a scăpa de represaliile turceşti ce păreau iminente, pentrucă o bună parte a populaţiei stătuse alături de creştinătate în războiul cu semiluna.

Szentendre a intrat în istoria Sârbilor din Ungaria şi în literatura sârbă în general. (Acolo au fost depuse pentru un timp şi moaştele ţarului Lazăr, martirizat în Câmpia Mierlei, în 1389).

Iată însă că şi în acest însemnat Centru de viaţă religioasă şi intelectuală a Sârbilor stabiliţi în Ungaria, s'a afirmat odinioară, ca fruntaş de seamă tot un Aromân, pe nume Eugen DUNCEA. Scria un "Elefterie Păcătosul" în "Peregrinările" sale pe locul vestigiilor localităţii Szestendre (1968) printre altele:

"Strada principală din Szentendre poartă denumirea ţinţarinului (adică Aromânului) Eugen DUNCEA, care în viaţa sa a fost şi vicepreşedintele Soborului bisericesc de la Sremski Karlovci (Karlowits).

Vreme de patru decenii a funcţionat acest DUNCEA ca prefect al oraşului Szentendre şi n'a acceptat nici o plată pentru acest serviciu. In anul 1950 (deci în vremea lui Rakoszi), străzii lui Duncea i s'a dat numele de "Rakoszi". După înlăturarea acestuia

Martie 1981

însă, în 1956, strada a fost restituită lui DUNCEA.

Existenţa bisericii greceşti în localitate cu începere de la 1752, presupune prezenţa mai dinainte a unei colonii de negustori greci (companie). Acest fapt, la rândul său, lasă loc ipotezei că şi aici compania va fi fost greco-vlahă, cum ştim cu certitudine că a fost şi la Sibiu, Braşov, Zemun (Semlin), Kecskemet, Miskolts, Buda, Viena.

La biserica greacă din acest din urmă oraş, în funcţie şi astăzi, se vede numele ctitorului ei de seamă, Aromânul DUMBA. De altfel, în sec. XVIII a existat cam peste tot în Ungaria o întreagă pătură de mari negustori proveniţi de la: Moshopole, Cojani, Siatista, Neagusta, Gabrova, Târnova. toate localităţi aromâneşti. Numele lor avea rezonanţă curat românească, precum acel Ianoş(!) Sarpe de la Kecskemet.

Si în alte localităţi din preajma Budei Pestei, prezenţa Aromânilor a fost mai densă decât se ştie. In localitatea Iegra se vede şi azi magnifica biserică Sf. Nicolae, transformată în obiect turistic, dar care odinioară era locaş unde "se rugeu laolaltă Grecii şi Tinţarii". O altă biserică, situată în Rats-Kovin (Cubin-ul sârbesc), servind încă pentru slujbe, se vede că a fost pictată la timpul său de zugravul Theodor Gruntovici din Moshopole; adică precum se vede clar, tot un Aromân.

Că în Szentendre au existat Români în număr considerabil (cine le va cerceta istoria, odată?), aceasta se vede dintr'o serie de nume păstrate până astăzi pe monumentele din cimitirul local: Paulina, Ghina, Eugenia, Cornel, Erdelean, Milesco, Cornel Margaritovici.

Soţia lui Eugen DUNCEA s'a chemat Elena. (moartă în 1786). Eufimia Duncea va fi fost, presupunem mama acestui servitor neiubitor de arginţi al obştii.

In legătură cu numele acestuia, este prilejul a aminti că tot astfel s'a chemat şi prietenul lui Tudor Vladimirescu, Constantin Duncea, asociatul său la ctitoria bisericii din Prejna, locul natal al tatălui lui Tudor.

Urmaşi ai acestui Duncea, purtând în continuare acest nume, există şi în ziua de azi la Prejna, precum m'am încredinţat personal (1969)

Nu mi se pare cu totul întâmplătoare această identitate de nume în mediul armânesc şi în ţinutul Gorjului, la Prejna; mai cu seamă că prin partea locului există şi alte nume de persoane cu rezonanţă sud-dunăreană. (De exemplu, numele Răiescu-Răieşti, adversari din Gronoviţa ai lui Tudor Vladimirescu, vine de la Raicu-Raia şi nu de la "rău", (oameni) răi" cum a presupus chiar şi un C.D. Aricescu.

Cât de poate de interesantă este relatarea

autobiografică a monahului bulgar NATANAIL, viitorul Mitropolit de Ohrida și de Plovdiv. Acesta notează că, ceva după anul 1838, a întâlnit la Pesta pe un "makedonski Vlah" (Român -Macedonean), mare negustor, pe nume Dunca-Duncea. Acesta ținea așa de mult la limba sa maternă, încât de îndată ce a aflat că monahul bulgar Natanail știe românește, l'a luat la el acasă ca să-i citească Rugăciunea "Tatăl nostru" pe românește și tot în românește să-i rostească rugăciunea la masă, cu binecuvântarea. Natanail a învățat rugăciunile pe românește la București unde a stat câtva timp. El redă în românește textul rugăciunilor rostite în casa Aromânului DUNCA.

Iată o pildă strălucită de atașament față de Graiul românesc, în cazul de față aromânesc, care nu se dădea pierdut în lume streină, pildă admirabilă și de un cleric bulgar!

AFLE și cei care ignorează nobila misiune ce în zilele noastre și-a asumat CLR.

Simplu spus: și un strein de neam, dacă îți vorbește sau îți spune rugăciunea în limba Ta, Te unge la inimă.

Din păcate, am auzit și de specimene "curat" românești, care au "divorțat" pe vecie și de limba maternă și de numele lor românesc.

Sava Gârleanu.

1981. LUND-Suedia.

ROMÂNĂ și RETO-ROMANA.

Există în Elveția, parte și în Tirolul austriac învecinat, precum și în Italia pe apa Adigelui, o populație minoritară romanică, apartenența căreia sunt numiți, în diferite cantoane: Romani, Reto-Romani, Rumanși, chiar Ladini (adică Latini). In Elveția, deși puțini la număr, limba lor a fost recunoscută în perioada post-belică a patra limbă oficială (pe lângă celelalte trei germană, franceză și italiană).

Prin 1975, Peter DOMINIK, comparând conform uzanței în fața Comisiei pentru afacerile externe ale Senatului, spre a arăta câte cunoaște din țara în care e trimis, a făcut afirmația că printre cele patru limbi recunoscute oficial în Elveția s'ar fi găsind și limba română.

Era, firește, o eroare, dar deloc întâmplătoare. El a înțeles română în loc de romană, reto-romană. E de înțeles, dată fiind asemănarea izbitoare nu numai a denumirii celor două popoare și limbi, ci și aceea a graiurilor ca atare. Limba specifică, neolatină, a populației amintite se numește: reto-romană, rumanșă, ladină (în Italia și: friulană). Observați acel rumanș sună aidoma ca rumânaș, rumânește (în pronunțarea populară). Reto-Roman vine de la provincia Raetia de altă dată, cucerită de Romani și romanizată; întocmai precum Daco-Român vine de la Dacia, deasemeni cucerită și romanizată. Niște legături de limbă între Rumânașii noștri și Rumanșii elvețieni nu vor fi lipsit în vechime, peste întinsa zonă a Panoniei, deasemeni provincie romană.

Iată unele cuvinte rumânșe, pe care orice Român (Rumânaș) le va recunoaște cu ușurință: barba (barba liunga), barbatschu, bratsch (braț), dret, dominical, dorma, dormulenza, erbus (iarbă) farina, famau, dromos, pan (pâne), graun (grâu, grăunte), porkar, fradel, fraga, fructiv, furar, furnichra, fum, fumaria, grass, gross, karn, kurn, (corn) punt, peten (pieptăn), mierli, yespe (viespe) etc.

In 1939 a început "cul agud (ajutorul) de la Confederatiun" publicarea unui Dicziunari Rumantsch, de către Societa Reto-rumantscha. Ajuns în 1980 până la litera G, volumele acestui dicționar de câte cca 800 pagini fiecare, depășește cu mult dimensiunile Dicționarului limbii române în întregime. Comparația spune destul în dezavantajul nostru și a specialiștilor noștri. Ne bucurăm însă pentru acești "Cei mai mici frați ai noștri", cum i-a numit Nicolae IORGA într'un din primele sale conferințe la Radio-București, publicate apoi în broșură (1938). Istoricul îi vizitase la fața locului, în unele sate ale lor, pe Romanii "Ladini" (cum scrie el), acumulând din acel contact nu puține sentimente de duioșie pentru această frântură de neam romanic atât de apropiat nouă.

Ni se povestește că Nicolae TITULESCU, pe când era președinte la Liga Națiunilor, mergea adesea pentru weekend la familia gardianului său, care se nimerise Rumanș, unde el la vorbă și la mâncare se simțea ca acasă, în țară.

Macedo-Românul Coturet, fost diplomat al Jugoslaviei în Elveția, în anii postbelici, n'a rămas nici el indiferent față de această populație înrudită și față de limba ei.

Asemănările și confuziile (ca cea mai de sus amintită) în această privință, ca și în altele de acest gen, nu sunt totdeauna întâmplătoare.

Când aveți ocazie să călătoriți în Elveția, treceți și prin "țara Rumanșilor" de acolo, cei mai mici frați ai noștri.

Prof. Sava Gârleanu.

LUND-Suedia. Feb. 1981.

"Mult e dulce și frumoasă
Limba ce vorbim
Altă limbă-armonioasă
Ca ea nu găsim".....

G.SION.

Cine-și iubește limba
și iubește neamul.

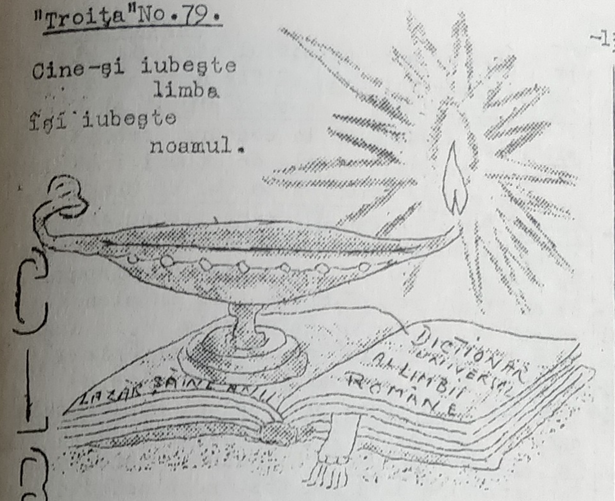

Lazăr SĂINEANU

Filolog, folklorist, istoric, publicist.

Conferință ținută la Sesiunea a OPTA a C.L.R. în Oct. 1980. la New York, USA de către Dl. Raul MARIAN, membru fondator al CLR. Dl. Marian un mare iubitor a tot ce-i românesc locuește în Toronto.

Cărțile literare, științifice și didactice aparținând lui Lazăr Săineanu, au fost concepute cu migală, însuflețire și simț de responsabilitate, bazate pe studii temeincie, făcute în România, Germania și Franța.-

Pasiunea sa ardentă pentru găsirea originei cuvintelor-dându-le definiție-sintetizate în texte lămuritoare-cum sunt cele cuprinse în "Dicționarul Universal al limbii române"-care a rămas cea mai populară operă a sa-cu prima ediție apărută în anul 1896, urmată de alte ediții, de care s'au folosit numeroase promoții de elevi, studenți și profesori și oameni din sector particular, dornici să înțeleagă sensul cuvintelor-dovedesc fără putință de tăgadă, predilecția și marea dragoste ce le avea autorul pentru limba sa natală.

Se constată că, mult timp înainte de apariția "Dicționarului" și după aceea, Lazăr Săineanu, a dat la iveală lucrări de valoare care au găsit aprecieri din partea unor intelectuali contemporani de seamă ca: Bogdan Petriceicu Hașdeu, Titu Maiorescu, Nicolae Iorga, I.L. Caragiale, etc-

Lazăr Săineanu s'a născut la Ploești din părinți autohtoni. Urmează școala la Gimnaziul "Sf. Petru și Pavel" din aceiași localitate după care pleacă la București; învățătura o continuă la Liceul Matei Basarab și în particular.

La început, desfășoară o promițătoare activitate publicistică la ziare și reviste evreești, folosind numele său autentic de naștere, care era Lazăr Schein ori Sain. precum și pseudonime ca Ben Moșe, Eliezer ben Moșe, etc.- Publicațiile evreești se numeau: Anuar pentru Israeliți, Analele istorice Iuliu Barasch, Fraternitatea, etc.

Vocația de scriitor și cercetător i se desvoltă. Colaborează intens cu articole substanțiale la publicațiile românești prestigioase care apăreau atunci și pe care le menționez în ordine alfabetică: Analele literare, Apărătorul, Atheneul Român, Columna lui Traian, Convorbiri literare, Foaie pentru toți, Noua revistă română, Revista literară, Revista Nouă, Revista pentru istorie, filologie și arheologie, Revista pentru politică, literatură, știință și artă, Românul, etc.

Articolele publicate atrag atenția forurilor superioare de învățământ pe pentru conținutul lor lispit de superficialitate, ceeace îi aduce autorului o bună reputație care, ulterior, îl va consacra.

In cele ce urmează încerc să redau nomenclatura cărților scrise de Lazăr Săineanu, studii și unele întâmplări care au marcat viața acestui cărturar erudit, pe cât posibil în ordinea lor cronologică.-(aproximativ).

In anul 1880- autorul avea 21 ani-debutează cu volumul: Moise Mendelsohn-studii bibliografice

1883-1886 - "Jidovii, tătarii sau uriașii" apărut în revista: "Convorbiri literare"-.

"Legenda Meșterului Manole la grecii moderni" și "Zilele babei și legenda Dochiei": ambele studii au apărut deasemenea în revista "Convorbiri literare

"Ielele" studii de mitologie comparată: Editura Academiei Române.

"Studii de filologie și folklor" în revista: "Columna lui Traian".

Continuând să studieze cu râvnă, face să apară:

"Elemente turcești în limba română" socotită și de Nicolae Iorga ca o lucrare de mare valoare. Studiul se desvoltă ulterior, într'un volum de 500 de pagini (Ed. Socec) și cu o prefață de

./.

B.P.Haşdeu.

1887- In acest an, Lazăr Săineanu devine licenţiat în Litere la Universitatea din Bucureşti. Teza poartă titlul: "Incercări asupra semasiologiei limbii române" care prin conţinutul ei, produce o impresie atât de puternică asupra Comisiei încât lucrarea este distinsă cu premiul "Hillel" în valoare de 5.000 lei aur.

La ceremonia solemnă de înmânare a premiului, asistă Corpul didactic universitar şi alţi invitaţi de seamă. Noul licenţiat şi premiant are satisfacţia de a constata că festivitatea este în fapt recunoaşterea strădaniilor sale pentru a fi realizat un studiu strălucit, mai ales când Bogdan Ptericeicu Haşdeu, luând cuvântul, a rostit o cuvântare din care am reţinut următoarele: "Ca istoric, ca filolog, ca lingvist, las şi eu trei ucenici de care am dreptul să fiu mândru: Unul, Dl. Tocilescu-este azi coleg al meu şi aşi dori ca şi ceilalţi doi: Dl. Bianu şi D-ta (adresându-se lui Lazăr Săineanu) să-mi fiţi, deasemenea, colegi-cu o zi mai curând-". Textul a apărut şi în prefaţa volumului-scrisă de P.B. Haşdeu.

1889. Reputaţia de tânăr studios şi bine inspirat a lui Lazăr Săineanu are o frumoasă repercusiune în rândurile Corpului didactic universitar, iar Prof. Bogdan Petriceicu Haşdeu îl consideră cu suficientă capacitate, concretizată prin a-i încredinţa locul de locţiitor al său la catedra de filologie. Lazăr Săineanu dovedeşte şi cu acest prilej aptitudine şi pregătire temeinică. Prima sa lecţie are titlu: "Linguistica contemporană sau şcoala neo-gramaticală".

1889-1890. Obsedat de dorinţa de a da lucrări documentate, pleacă în Franţa şi Germania, unde spre a avea o mai justă şi amplă orientare în lucrările viitoare asimilează limbile: bulgară, sârbă, albaneză, rusă, greacă şi turcă.

Intre timp scrie:

-"Studiul de dictatologie asupra graiului evreu-german"-

- Succesele în învăţătură îi aduc diploma de Doctor în Litere şi Filozofie eliberată de Universitatea din Leipzig-Germania.

Revenit în ţară, -Ministrul Instrucţiunii publice care era C.C.Arion-în urma sugestiilor şi a recomandărilor primite, precum şi a verificării actelor, aprobă numirea lui Lazăr Săineanu ca Profesor la Universitatea din Bucureşti. Se pare că, invidia combinată cu ambiţii de o anumită orientare politică, determină un grup de intelectuali, aflaţi sub conducerea lui C.A. Ureche, de a deschide o campanie virulentă, reflectată şi în presă, prin care se cere ca postul atribuit şi ocupat de Lazăr Săineanu să fie acordat numai prin concurs. -Era o manevră simplă şi iscusită, căci candidaţii la concurs trebuiau să prezinte pe lângă actele de studii încă două acte: pe cel de Botez şi pe cel de Cetăţenie română. Pentru Lazăr Săineanu, prezentarea actului de Botez nu era o problemă deoarece, era convertit la creştinism, dar nu dispunea de cetăţenia română. Sprea a fi înţeleasă a ceastă lacună, produc informaţia că, în acel timp, "naturalizarea" sau "împământănirea" Evreilor ori a persoanlor de origine evreiască se obţinea prin cereri individuale care se aprobau de către Parlament, de la caz la caz. Lazăr Săineanu a înaintat cererea de împământănire care i-a fost respinsă din cauza opoziţiei învergunate şi a influienţei grupului condus de C.A.Ureche.-De 11 ori, a făcut Lazăr Săineanu cerei de încetăţenire şi tot de atâtea ori, i-au fost respinse-, dar asupra acestei întâmplări tragice şi a consecinţelor trase de Lazăr Săineanu, vom reveni.

1891.- "Raporturile între gramatică şi logică" e lucrarea care a fost primită cu acelaş interes ca cele anterioare. Alexandru Odobescu făcând recenzia volumului scrie: "Prin conţinutul ei şi chiar prin forma ei, acea carte pare destinată mai cu seamă publicului didactic, dar întrânsa, teoriile cele mai noi ale ştiinţei linguistice sunt expuse cu aşa mare claritate, încât, citirea ei, atrage cu folos chiar şi pe acei care nu sunt şi nici nu au de gând a se face specialişti în această materie.-"

Ecoul acestui volum a ajuns şi în Franţa, unde prin recenzia făcută de Paul de Grassierie în revista internaţională "Museon", lucrarea e considerată "o operă remarcabilă care va contribui la progresele ştiinţei-relativ nouă-a filologiei comparate"-

La Londra, filologul Mozes Gaster, primind volumul, apreciază lucrarea drept "o operă monumantală"-

1892.- In Editura "Academiei Române" apare volumul "Ion Heliade Rădulescu ca gramatic şi filosof". Insuşi prestigiul editurii reprezintă recomandarea calităţii conţinutului. La Atheneul Român ţine o conferinţă cu subiectul de mai sus, în prezenţa unui public numeros, compus din intelectuali care doreau să cunoască aspecte inedite din viaţa marelui cărturar. Dintr'o curiozitate firească, am deschis "Dicţionarul Universal al Limbii Române" (litera E.pag.766) spre a ceti fraza următoare: "Eliad Rădulescu (Ioan) poet şi prozator, principalul iniţiator al culturii în Muntenia unde fundă presa, teatrul; luă parte la revoluţiunea din 1848 şi suferă mulţi ani în exil. (1802-1872).

./.

- Tot la Atheneul Român a ţinut conferinţa cu titlul: "Graiul fără cuvinte".

BASMELE ROMANILOR

Studiu comparativ, în legătură cu legendele clasice şi antice şi în legătură cu basmele popoarelor învecinate şi ale tuturor popoarelor romane.

1889) La ţinerea unui concurs cu subiectul
1890) de mai sus, singurul manuscris depus
1894) cu Motto-ul latin: "Ego tibi varias fabulas conseram" a fost reţinut şi premiat. Era a lui Lazăr Săineanu.

In sesiunea Academiei ţinută la 1894 prezentarea lucrării se face de către Părintele Simion Florea MARIAN:

"Toate capitolele acestei opere sunt scrise cu multă cunoştinţă de cauză şi într'o limbă cât se poate de curată şi curgătoare Autorul şi-a dat toată silinţa posibilă ca să ne prezinte un studiu cât se poate mai amănunţit."

Raportul este aprobat în unanimitate şi lui Lazăr Săineanu i se acordă premiul Ion Heliade Rădulescu. Lucrarea s'a tipărit de către Academia Română. Volumul conţine 1114 pagini.

-Alexandru ROMAN: "Am citit cu atenţiune şi crescândă interesare această voluminoasă lucrare şi cu bucurie constat că autorul, prin buna distribuţie a materiei, potrivitele asemănări, justele critice, variatele sale observaţiuni şi notiţe ce le face cu multe cunoştinţe de cauză, dă probe învederate că e bine orientat în acest gen al literaturei populare străine şi române şi că prin urmare ne prezintă o scriere merituasă, care va înavuţi literatura noastră."

FRAGMENT de text

din prefaţa la volumul Moisi MENDELSOHN apărut în anul 1880:

"Evreii au contractat o datorie de recunoştinţă către această ţară, în solul căreia zace de secole cenuşa părinţilor lor.

Nu trebuie uitat niciodată, că Patria noastră a fost în cursul unui îndelungat răstimp azilul tuturor prigoniţilor din cauza religiei.

Pe când centrul Europei era inundat de sângele nenorociţilor noştri fraţi, pe când peninsula iberică fumega necontenit de autodafeurile inocentelor victime, Evreii se bucurau în această ţară, de o absolută libertate de conştiinţă.

Da, trebuie afirmat sus şi tare, că toleranţa şi ospitalitatea au fost deapururea virtuţile străbune ale poporului român.

Astăzi, cu deosebire, când o nouă eră(2) se inaugurează pentru Evreii din ROMANIA, ei se vor strădui totdeauna a-şi îndeplini cu sfinţenie datoriile faţă cu noua poziţie ce li s'a creat.

Ei nu vor putea onora mai bine memoria lui MENDELSOHN, decât punând în aplicare principala tendenţă a marelui bărbat, pe care o rezuma deviza acestei cărţi:

"Adoptaţi limba şi aspiraţiile poporului în mijlocul căruia trăiţi."

Dând o mână frăţească concetăţenilor creştini, Evreii vor putea contribui pentru binele şi prosperitatea României; căci numai lucrând cu puteri unite, această ţară va putea păşi necontenit pe calea progresului.

Da, numai o activitate comună, fără deosebire de cult, va putea face, ca scumpa noastră PATRIE să realizeze idealul românismului:

ca ROMANIA să devie un far de cultură pentru Orient, precum a fost dealungul unui şir de veacuri, un bulevard al civilizaţiei pentru Occident".

(1) Prima ediţie apăru în coloanele ziarului "Fraternitatea", anul II.No.1 până la 17).
(2) La 1880. Pe atunci se agita rezolvarea parţială a chestiei israelite prin acordarea cetăţeniei la anumite categorii de Evrei pământeni, şi în primul rând intelectualilor cari se făcuseră cunoscuţi prin o publicaţie oarecare.

DICTIONAR UNIVERSAL
9
AL
LIMBEI ROMÂNE

cuprinzând:
1. Vocabularul complet al Limbei vorbite şi literare, arhaismele culturale, expresiunile idiomatice, neologismele uzuale, accepţiunile cuvintelor în ordinea logică a evoluţiunii lor cu exemple din viul graiu şi cu citaţiuni din cei mai buni scriitori români.
2. Terminologia ştiinţifică, artistică şi industrială.
3. Nomenclatura mitologică şi folclorică
4. Etimologia vorbelor populare.
5. Vocabular general, biografic şi istoric

cu privire specială la ROMÂNIA și la țările locuite de Români.

-"Istoria Filologiei Române"; pentru această lucrare, primește premiul Ion Heliade Rădulescu. Volumul apare în Editura Academiei Române-prima ediție și în Editura "Socec" cea de a doua ediție (1895) cu o prefață de Bogdan Petriceicu Hașdeu. Menționez că cea de adoua ediție are un total de 500 pagini.

Vestea despre lucrările valoroase ale lui Lazăr Sădineanu au ajuns și la Palatul Regal. In audiența pe care a primit-o la Regele CAROL I, i se înmânează decorația "Bene Merenti clasa I-a."

In perioada anului 1892, Lazăr Sădineanu funcționează ca profesor la Școala Superioară Normală, profesor de limba germană la liceul "Sf. Sava" și de limba latină la liceul "Sf. Gheorghe".

1896. "Dicționarul universal al Limbii Române". Apariția este salutată cu bucurie, fiind socotită de mare folos. Iată ordinea în care au apărut edițiile respective

1896 ediția I.
1906 " II. în colaborare cu fratele său Constantin Sădineanu, profesor de liceu la Craiova.
1914 " III idem.
1922 " IV în colaborare cu M. Săvureanu prof. de liceu la Craiova.
1925. " V în colaborare cu fratele său Const. Sădineanu.
1929. " VI în colaborare cu M. Săvureanu. Această ediție coincide cu aniversarea sa de 70 de ani dela nașterea. Apare autobibliografia scrisă de Lazăr Sădineanu însuși, dar cu pseudonimul Luca Vornea. Voiu reveni cu detalii.

19... ediția VII, VIII și IX nu cunosc datele de apariție, dar posed un exemplar din ediția a VIII-a editat de Seriul Românesc" fost Semlac din Craiova pe care-l ofer Congresiștilor spre consultare.-

1901. Apar cărțile: "O eroare filologică"
"Cum se critică la noi în țară.
"Istoricul unei Împământeniri".

Au eșuat și revin la cererea de Împământenire pe care Lazăr Sădineanu, cu perzistență a reînoit-o de 11 ori și cum datorită prutului condus de C.A. Crețu, toate 11 cereri au fost respinse. Din atunci, petiționarul, profund mâhnit de jignirea ce i se făcuse și "naturalizarea se pune în primejdia Națiunea"-cu eșiful zăpăcit de furere, părăsește pământul capitalei. In disperare, văzând închise porțile către o asemenea bine-voință, la hotărârea de a pleca în Franța pentru totdeauna. Regele CAROL I îi acordă o audiență "de Adio" cu care prilej, autorul atâtor lucrări valoroase îi înmânează lucrarea "Istoricul unei Împământeniri". In cuprinsul ei arată că:

...."în ciuda tuturor obstacolelor sociale, politici și științifice care mi s'au pus în cale, voi păstra, în continuare, dragoste pentru poporul român..(iar) dacă îmi va fi dat să închid ochii pe pământul străinătății, cultul acestei limbi, căreia i-am consacrat entuziasmul tinereții și vigoarea maturității, mă va însoți pretutindeni și-mi va înlocui patria pierdută".

Emigrarea în Franța a avut loc în anul 1900 (ori 1901).-

Activitatea lui Lazăr Sădineanu în Franța e socotită "ingenioasă și creatoare" de către fruntașii ai culturii franceze. Denumirea operilor realizate ca filolog și folclorist francez, va fi arătată separat.-

Găsesc interesant să reproduc textul recenziei făcută de criticul literar: I. Panaite Teacu-Perpessicius volumului: Lazăr Sădineanu, achiță bibliografică de Luca Vornea apărut în editura Adevărul" (redăm textul în întregime: "La 23 Aprilie-stil vechi-din acest an 1929 s'au împlinit 70 de ani în cap de la nașterea lui Lazăr Sădineanu, filosoful plecat din țară de aproape 30 de ani și care a adus și în noua patrie-Franța-aceiași râvnă a studiilor și problemelor de limbă, de care dăduse dovezi strălucite, în condiții destul de improprii și în România. Totul fusese, dealtminteri, predestinat în cariera filologică a lui Lazăr Sădineanu. Broșura pe care o publică, cu materialele bibliografice inedite și de primă importanță Dl. Luca Vornea, informează detaliat și convingător de la întâile dibuiri filologice ale tânărului, care amplifică dicționarul lui Fortbriand, sau transcrie costisitorul pentru ucuș lui, dicționarul lui Cihac și până la studiile, cu ochii slăbiți de vedere, din timpurile din urmă. Studiile sale despre "Semasiologie" sau istoria gramaticii, studiul comparativ la "Bazele Românilor" și "Influența orientală în limba română", "Dicționarul limbii române" ajuns la a cincea ediție și salutat pe bună dreptate și cu călduroase cuvinte în 1896 de către Caragiale-și sunt numai câteva din titlurile oficiilor pe care Lazăr Sădineanu le-a prestat limbii române.-

Inică astăzi, Lazăr Sădineanu și-a consolidat în luxos înșirarea apuseni o glorie nouă. Studiile sale despre "argot-ul" vechi, rapoartele sale cu "argot-ul" modern, cele despre "Creația metaforică" în limba franceză" sau despre "Izvoarele indigene ale etimologiei

./.

franceze" sunt lucrări consacrate. Și este mai cu seamă, domeniul Studiilor "rabelaisiene" de sub conducerea lui Abel Lefrane în care Lazăr Sădineanu trece de autoritate. Broșura lui Luca Vornea dă nenumărate extrase, în marginea biografiei sale critice, din care se poate ușor constata necontestatele merite în filologia Renașterii ale lui Lazăr Sădineanu.-

Din parte-ne, ne face o plăcere să transcriem, ca o dovadă incidentală, câteva rânduri din studiul lui Rabelais, pe care-l publica de curând Dl. Leon Daudet, în ultimul său volum "Flambeaux"...și un glosar rabelaisan asupra căruia îmi pare rău că nu pot să insist. Intâia mea intenție, vorbind de Rabelais era să enumăr, după dl. Sianéan, câteva piese din acest vocabular, să arăt câteva cuvinte din argot-ul de uliță, și mai ales din cel languedocian, urcând în Franța, trecând prin Santiago, Aunis și Poitu, ajungând în regiunea Parisului, luând accepțiuni diferite, în contact cu argot-ul nostru parizian, apoi zburând, nu se știe cum, grație colportorilor și voiajorilor în regiunea Lyonului, primind și acolo noi accepțiuni și apoi îndreptându-se de acolo, spre Savoia și Italia, etc, etc"...

Articolul a apărut în volumul "Mențiuni Critice", volumul 13-Editura Fundațiilor Regale 1936. Cât privește autorul recenzat, Luca Vornea-este Lazăr Sădineanu însuși care a folosit pseudonimul arătat mai sus.

Ca autor de manuale didactice apărute în România, Lazăr Sădineanu e menționat cu cărțile următoare:

-Gramatica elementară a limbii latine-
-Mitologia clasică.
-Dicționar român-german
-Dicționar german -român.
-Texte latine cu vocabular român.-

Despre Mihail Eminescu, Lazăr Sădineanu în Antologie literară din anul 1891, arată că Eminescu a fost printre primii lingviști care a relevat frumusețile limbii române și valoarea folclorică a operii sale.-"O influență profundă are poezia populară asupra lui Eminescu. Nici unul din poeții noștri nu au pătruns mai adânc în spiritul ei. Nici unul nu a știut să utilizeze mai admirabil formele versului popular spre a exprima concepțiile cele mai înalte ale cugetării."-

Nicolae IORGA în articolul "Cazul Gaster", apărut în ziarul "Neamul Românesc" din 11 Martie 1939-se referă, tangențial, la Lazăr Sădineanu. Reproduc textual întregul articol: "Moartea octogenarului învățat Dr. Moise Gaster, aduce înainte, pe lângă amintirea unei opere, care nu voputea fi uitată, în cele două domenii unde s'a întins, și amănuntele, deosebite neobișnuite ale "cazului Gaster", adică al raporturilor, pe care răposatul, plecat senin la vârsta patriarhilorevrei, cu care semăna și la înfățișare și la mentalitate, le-a avut cu România și poporul românesc. Ele merită să fie rechemate în minte și formează o învățătură, o mare învățătură de înțelepciune și nobleță, pentru coreligionarii și conaționalii săi.

Născut aici, în 1856 el a trăit întreaga vreme a luptei pentru organizarea României și căpătarea independenței. Studii serioase în Germania i-au îngăduit să se ocupe în limba germană de subiectele de folclor ca: "Judecata strugurelui", poveștile noastre în comparație cu ale altor neamuri. "Solomonarii", câteva exemple de filologie, adăugându-se sinteza, închinate românește a "literaturii populare române", spre care era atras atunci și spiritul scotocitor al lui Hașdeu. De pe urma unor asemenea lucrări, el câștigase stima și prietenia învățaților români.

Iată însă că, în a doua fază a guvernării lui I.C. Brătianu, când l-au expulzat spre a face plăcere la Budapesta și iredentiștii ardeleni, legăturile lui Gaster care era și un cbraizant în ziarul "Egalitatea"-luptând pentru împământenirea în masă, a dus la izgonirea lui. Alături de persoane care nu se puteau pune, pe departe, alături. Scos din țara nașterii sale, a blăstămat el pe ea, a urmărito el cu ură? A făcut-ca mai târziu Lazăr Sădineanu, care, plecând de bună voie, pentrucă Urechie i-a stricat împământenirea, a rupt orice legătură cu țara, a cărei limbă pretindea că nu i-o cunoaște? el, care a scos strălucitul Dicționar Universal al Limbii Române în 1896, Incercarea asupra semasiologiei limbii române în 1892-, Influența orientală asupra limbii și literaturii și culturii române"-De loc. Și-a dus în exil comoara de manuscrise, din care a scos o vestită Cresto-mație și materialul unei istorii a literaturii românești, vânzând acele manuscrise nu Muzeului Britanic, ci Academiei Române, a redactat pentru Ministerul de Instrucție un raport despre învățământul din Anglia, a venit după război ca să îndemne pe ai săi la patriotism și a murit mergând să facă la Oxford o conferință despre scrisul nostru."...

Opera Savantului Moise Gaster a fost semnalată și autorul omagiat la cea de a 3-a sesiune a Congresului Limbii Române, ținut la Kitchener, Canada în 1975.

In Franța, Lazăr Sădineanu va fi cunoscut și citat cu nuacle de Leza Seinéan.

Revistele și publicațiile la care a colaborat, în ordine alfabetică sunt: Le temps Le tradition, Mallussine, Memoires de la Societe

./.

de Linguistique,Rumania,Revue de Synthese historique,Revue de Tradition populaire,Revue de l'Histoire des Religions,Revue Internationale de Sociologie,Revue de XVI-e Siecle.

Nomenclatura cărţilor apărute în ordine cronologică:

1. Le jour d'emrunt ou les jours de la Vieille 1889-teza de Doctor la Univ.Leipzig.
2. L'Etat actual des Etudes de folklore.1902
3. La création métaphorique en francaise et en roumain.1905-1907.
4. L'Argotamienne.1907.
5. Les sources de l'argot ancienne(2 Volume) 1912.
6. L'Argot de tranchées.1915.
7. L'Histoire naturelle et les branches connexes dans l'oeuvre de Rabelais. 1921.
8. La langue de Rabelais. 1923.
9. Oeuvres complets de Rabelais(past filologique)1912-1922.
10. Problemes litteraires de XVI-e siècle,1927
11. Les sources indigenes de l'étymologique francaise.1925-1930.
12. L'influence de Rabelais. 1930.
13. Etudes d'ethymologie francaise et roumaine 1936.

Este probabil ca într'un viitor apropiat,în eventualitatea că posibilităţile vor permite-CLR-din Paris să organizeze o sesiune în care şi opera lui Lazăr Săineanu(Seinean) să fie analizate şi autorul ei evocat pentru aportul însemnat adus culturii franceze.

Incetarea din viaţă a lui Lazăr Săineanu s'a produs în ziua de 11 Mai 1934.Inmormântarea a avut loc la cimitirul Montparnasse din Paris-Franţa.

Drama trăită de Lazăr Săineanu,ca urmare a duşmăniilor şi a ndreptăţilor de care a avut parte,precum şi sensiblitatea cu care a reacţionat,plecând în Exil voluntar-mu poate avea înţelegerea şi compasiunea de altădată.

Azi,când din cauza împrejurărilor binecunoscute,zeci de mii de compatrioţi au părăsit ţara natală,unii înfruntând primejdiile plecărilor clandestine,iar alţii după ce au executat ani grei de închisori sau lagăre de exterminare,îndurând suferinţe groaznice, cazul Lazăr Săincanu,interesează dar nu înduioşează.

Ni-l reamintim pentru moravurile politice din acea epocă.cât şi pentru nivelul cultural ridicat pe care l'a avut autorul atâtor lucrări valoroase cu care a îmbogăţit literatura românească şi căreia i-ar fi putut oferi mai mult.

Raul MARIAN.

SCRIITORUL

Eugen RELGIS care se află în Exil voluntar din anul 1947,cu reşedinţa în oraşul Montevideo,capitala Statului URUGUAY,a împlinit în luna Martie ac.frumoasa vârstă de 86 de ani.Dl.Eugen RELGIS a fost făcut cunoscut Congresului Limbii Române-om şi operă-prin conferinţa Dlui Raul MARIAN,.Dorim compatriotului nostru ,Dl.Eugen RELGIS viaţă lungă şi fructuoasă în domeniile în care este activ şi-i suntem mulţumitori pentru dragostea arătată graiului ţării sale de nastere ROMANIA

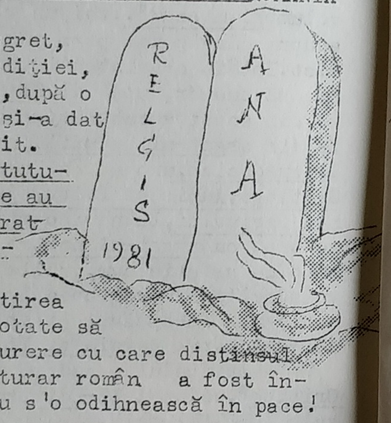

AFLAM,cu regret, la închiderea ediţiei, că soţia sa ANA,după o grea suferinţă şi-a dat obştescul sfârşit.

Ne asociem tuturor acelora care au transmis îndurerat tului soţ condoleanţe.

Fie ca amintirea soţiei sale devotate să uşureze marea durere cu care distinsul scriitor şi cărturar român a fost încercat. Dumnezeu s'o odihnească în pace!

Ca un omagiu binemeritat adresat defunctei,reproducem din"Troiţa" No.60 un poem scris de Dl.Relgis în Montevideo în Martie 1954:

INTAIUL ACORD.

Gândul ţi-l spui în orişice ţară
pe unde te poartă o soartă amară...

Simţirea ţi-o torni în vre-un grai
pământesc,
doar te-o'nţelege un suflet frăţesc....

Lumea e una în felurită'nflorire.
O lege conduce întreaga omenire.,

spre-acelaşi miragiu:un paşnic liman
ce-astâmpără valuri stârnite în van.

Slăveşte IUBIREA sub bolta eternă,
oriunde te afli,ca'n ţara maternă....

E ca şi nădejdea:universală;
Ea toate le-alină-afară de dorul
ce-l cânţi tu,poete,în limba natală....

Eugen RELGIS

Montevideo. Martie 1954.

Conferinţă ţinută de Dl.Av.Dr.John ROCSIN la a OPTA Sesiune a Congresului Limbii Române,Oct.1980.la NEW YORK.

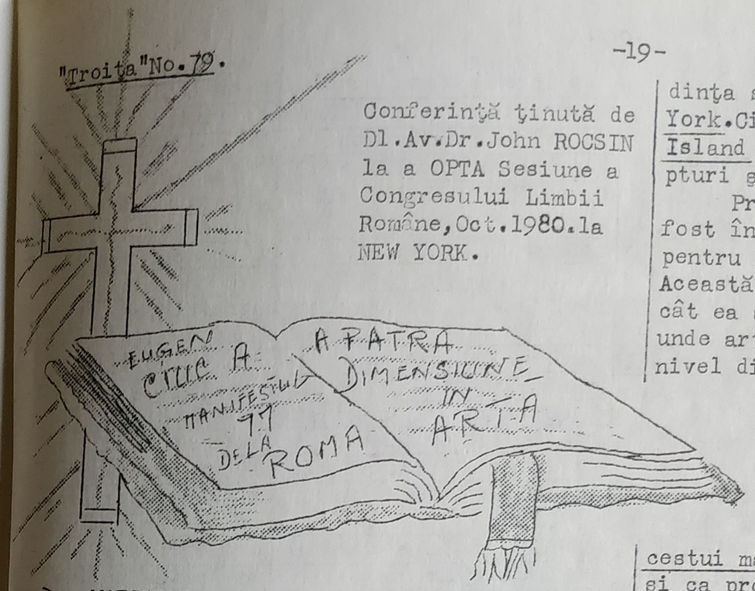

MAESTRUL

Eugen CIUCA este un sculptor, pictor,profesor şi critic de artă.

El a creat cea de a patra dimensiune în artă prin Manifestul 77 de-la ROMA.Creaţia lui este o perioadă nouă în artă.Ea nu se referă la geometrie,idealism,ştiinţă,etc.El a descoperit că în artă pot fi folosite şi alte surse de inspiraţie decât mediul înconjurător în trei dimensiuni.Sursa tematicei sale conţine inspiraţii izvorâte dintr'un concept care nu se poate percepe vizual, dar se poate materializa într'o sculptură sau pictură,cum ar fi:Somnul,gândirea Melodia,etc.

Dela lansarea Manifestului 77 şi până astăzi,această concepţie a făcut ocolul lumii şi are adepţi în mai multe domenii.Tot în legătură cu această nouă creaţie,Maestrul Eugen CIUCA este plecat din Aprilie în Italia şi este programat cu diferite expoziţii până în Noiembrie, ceeace îl împiedică să fie între noi astăzi.

Maestrul Eugen CIUCA este născut în comuna Miluan de lângă CLUJ şi a urmat Academia de Arte din Bucureşti şi Pedagogia la Universitatea din Bucureşti.

Realizările lui şi afirmarea lui pe plan internaţional sunt atât de numeroase,încât nu pot fi cuprinse în acest raport rezumativ.

El are două ateliere:unul în Italia la Mira-Veneţia şi al doilea la reşedinţa sa din Bay Shore din Long Island New York.Cine vizitează atelierul lui din Long Island se poate delecta în o serie de sculpturi şi picturi unice în felul lor.

Prima lui realizare mare în refugiu a fost în Italia când a câştigat concursul pentru realizarea unui bust a poetului DANTE Această realizare este cu atât mai mare cu cât ea se întâmpla într'o ţară ca Italia, unde arta sculpturii este la cel mai înalt n nivel din lume.

După ce s'a stabilit în Statele Unite ale Americii şi-a păstrat atelierul din Italia şi printr'o împrejurare fericită a creat un alt atelier în Bay Shore din Long Island New York,care face cinste acestui mare artist român.El a funcţionat şi ca profesor la Dawling College din apropierea reşedinţei sale.

Ca toţi artiştii mari el lucrează de dragul artei,căutând să realizeze în permanenţă ceva nou şi unic.Aşa a reuşit să creeze ce-a de-a patra dimensiune în artă.

Numele lui Eugen CIUCA figurează în toate lexicoanele de artă şi a fost premiat cu diferite diplome,cetăţenie de onoare şi medalii de aur care împodobesc,ne perete le pe care sunt fixate,ci EUL artistului şi văzul vizitatorului.

Cu ocazia Bicentenarului american, a donat Statului American o statuie de 7 picioare întitulată"Armonia Universală" care se află în posesiunea Casei Albe.

Maestrul Eugen CIUCA este membru al Academiei Tiberina din ROMA şi numele lui figurează în Lexiconul German:"Der Bilde denden Künstler 1961".In catalogul de Artă Italiană,Enciclopedia Italiană şi Lexiconul Universal"Treccanii" din Italia.Dicţionarul de Artă Internaţional WHO IS WHO în Arta Americană.- Este deasemenea membru la diferite Asociaţii Artistice din USA.

Activitatea lui profesională de peste Hotare îl împiedică să fie prezent astăzi printre noi,la cea de a OPTA Sesiune a Congresului Limbii Române,dar sperăm ca la viitoarea Sedinţă din 1981 să-l avem printre noi.

Dr.John ROCSIN

Oct.1980.

New York.

A DIMENSIUNE ÎN ARTĂ

ŞTIRI

din
Lumea românească.

BISERICA ortodoxă română"Sf.GHEORGHE" şi comunitatea românească din oraşul TORONTO,Ontario,Canada.

BISERICA noastră a luat fiinţă în anul 1954 prin străduinţile puţinilor,dar inimoşilor Români descălicaţi -începând cu anii 1948-în Toronto şi veniţi din toate părţile României Mari-dar cippârţite de"vecini răi"şi cutropită de hoardele Asiatice a vrăşmaşului din Răsărit:RUSIA SOVIETICĂ.INTERESANT că toţi emigranţii refugiaţi din ţările blestemate de Dumnezeu prin stăpânirea celor ce nu cred în EL,sosind AICI pe pământul ospitalier al Canadei sau Americii, AU INVATAT -adăpându-se din izvoarele democraţiei occidentale să iasă din găoacea UREI de rasă,de credinţă,a neîncrederii milenare în VECINII fostelor lor ţări şi a nutririi veşnicei vendete,eternei revanşări şi războiri.Am învăţat de la cei mari şi în şcoli să: nu iubim pe Unguri fiindcă au stăpânit Transilvania 1000 de ani şi vor să ni-o ia din nou;să urâm pe Bulgari din pricina Dobrogei răpite prin Dictatul dela Viena;pe Ruşi care ne-au luat Basarabia în repetate rânduri şi Nordul Bucovinei de două ori rusificându-le cu fiecare zi adăugată împilărilor,samovalniciilor şi ţelului lor bolşevic de nimicire a minorităţilor;să nu avem încredere în Evrei care ne-au stăpânit comerţul şi presa;să nu-i avem la stomac pe Turci foştii noştri Stăpâni şi pe Greci din pricina Fanarioţilor,etc,etc.

AM DESCOPERIT-datorită acestor învăţături cu care ne-am obişnuit şi unii le-au însuşit dintru început,alţii mai târziu, că toate aceste naţionalităţi cu care ne-am războit în războaie sau ne-am spart capetele literal sau literar în Tara de departe unde ele erau minorităţi,-aparţin OMENIRII din care şi noi facem parte.SI că AICI-devenind şi NOI MINORITATI,e bine să simţim cotul cu alte minorităţi şi împreună să ne apărăm drepturile acordate de noua noastră PATRIE şi unde AVEM norocul că majoritatea ei ne tratează cu înţelegere şi în spiritul democraţiei,spirit pe care unii din noi DEABIA AICI îl înţelegem şi ne bucurăm de protecţia şi roadele lui.

AVEM prieteni dintre noii Canadieni care APARTIN tuturor acestor foste minorităţi din Tara Mamă şi concludem cu toţii că toate problemele de altă dată privind ţările de origine a strămoşilor lor vecini cu cea alor noştri nu VOR FI REZOLVATE AICI de noi, CI de PUTERILE DIN VEST la masa verde a Forurilor internaţionale şi nu după interesul nostru CI al lor,al puterilor occidentale.

DECI,am învăţat noi,FIIND conlocuitori-deşi Canada e imensă ca suprafaţă,că e bine şi înţelept să ne facem o nouă viaţă ca cetăţeni ai Canadei-păstrând cei ce vor-moştenirea spirituală a neamului lor,MINUS tendinţele de ură şi vrăşmăşie învăţate în ţările noastre de origine.Să-i lăsăm pe fraţii de acolo să-şi rezolve nevoile şi problemele lor cu vecinii şi minorităţile respective.

CINE doreşte să ia parte la foştele vrajbe,să facă bine şi să se întoarcă ACOLO unde pot ajuta la rezolvarea lor.Să ne lase pe NOI aici în pace să rezolvăm nevoile şi problemele comunităţilor noastre respective OBLIGATI fiind să RESPECTAM legile ţării care ne-a acordat AZIL şi o cetăţenie de care să fim mândri.AVEM o singură obligaţie-în afara aceleia de a ajuta pe fraţii cesosesc zilnic din lagăre de refugiaţi sau direct din ROMANIA-să luptăm pe lângă FORURILE politice canadiene şi americane ca aceştia să CUNOASCA adevărata situaţie a ţărilor noastre subjugate de Moscova şi ASTFEL,numai astfel să putem ajuta ca ceasul eliberării ROMANIEI să vină cu un cias mai devreme.Acest ceas se pare că va bate în curând.La ceasul acesta al socotelilor internaţionale nu putem alerga la chemarea lui cu braţele goale. Să fie încărcate cu DOCUMENTE,DATE,etc.privind ţara noastră România.

Certurile fratricide pe motive de politică partizană;încăierările reale sau la figurat cu foştele minorităţi din Tara Mamă nu vor ajuta la rezolvarea problemelor româneşti,ci dimpotrivă,ne cţiem duşmani care au şi ei urechile la dispoziţie UNDE ne adresăm şi noi.

DEACEEA,linia de conduită a noului Conducerii a Parohiei şi a Comunităţii noastre româneşti este ACEEA descrisă mai sus.CINE ne urmează pe această LINIE să vină alături de noi.Ceilalţi să se ţină departe şi să ne lase în pace,să ne trăim viaţa noastră ca Români şi cetăţeni canadieni.

SPRIJINITORII "Troiţei":

Dec.1980:L.T.Toronto, Ing.V.Capotă USA; pe 1981:Ing.L.Tănăsescu, Dumitru Donose USA;Zamfir Dragnea USA,Dna Eglantina Daschievici USA,Ing.Radu Poclitar, Toronto,Ing.Victor Leahul USA,Dr.M.Buruiana Toronto.Mulţumim tuturor acestor sprijinitori fără aportul cărora"Troiţa" n'ar mai putea să apară.

Pr.N.Tănase.